ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 26ης Νοεμβρίου 1975 *

Στην υπόθεση 39/75,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση που υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του παρεπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

1. **Robert Gerardus Coenen,** κατοίκου Brasschaat (Βέλγιο),

2. **Besloten Vennootschap Generale Handelsbank,** με έδρα την Χάγη (Κάτω Χώρες),

3. **Besloten Vennootschap CIC Adviesbureau Voor Schadeverzekeringen,** με έδρα το Voorburg (Κάτω Χώρες),

και

Sociaal-Economische Raad, Χάγη,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ, σχετικών με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, πρόεδρο, R. Monaco και H. Kutscher, προέδρους τμήματος, A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, Mackenzie Stuart και A. O'Keeffe, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J.-P. Warner
γραμματέας: A. Van Houtte

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με διάταξη της 18ης Απριλίου 1975, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Απριλίου 1975, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης ΕΟΚ, ιδίως των άρθρων 59 και 60, σχετικά με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας.

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς όσον αφορά την εφαρμογή επί ολλανδού υπηκόου, διαμένοντος στο Βέλγιο και διαθέτοντος επαγγελματικό γραφείο στις Κάτω Χώρες όπου ασκεί τη δραστηριότητα του μεσίτη ασφαλειών, των διατάξεων του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο f του Wet Assurantiebemiddeling (νόμου περί της μεσιτείας στον τομέα των ασφαλειών) το οποίο προβλέπει ότι το φυσικό πρόσωπο που επιδιώκει να ενεργεί ως μεσάζων κατά την έννοια του νόμου αυτού πρέπει να διαμένει στις Κάτω Χώρες.

3 Το σκεπτικό της Διάταξης παραπομπής διευκρινίζει ότι η έννοια της προαναφερθείσας Διάταξης είναι ότι προκειμένου ένα φυσικό πρόσωπο να ασκεί δραστηριότητες μεσίτη ασφαλειών στις Κάτω Χώρες πρέπει και να διαθέτει στη χώρα αυτή ένα κέντρο επαγγελματικής δραστηριότητας και να διαμένει εκεί.

4 Με το υποβληθέν ερώτημα ζητείται κυρίως από το Δικαστήριο να αποφανθεί αν οι διατάξεις της Συνθήκης, ιδίως τα άρθρα 59 και 60, πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι εμποδίζουν την εφαρμογή κανόνων της εθνικής νομοθεσίας των κρατών μελών με τους οποίους η παροχή υπηρεσιών υπόκειται σε προϋπόθεση διαμονής όπως αυτή που προβλέπει η ολλανδική νομοθεσία περί μεσιτείας στον τομέα των ασφαλίσεων.

5 Το άρθρο 59, πρώτη παράγραφος της Συνθήκης ορίζει ότι οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας, όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 60, πρώτη και δεύτερη παράγραφος της Συνθήκης, «καταργούνται προοδευτικώς κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, όσον αφορά τους υπηκόους των κρατών μελών που είναι εγκατεστημένοι σε κράτος της Κοινότητας άλλο από εκείνο του αποδέκτου της παροχής».

6 Οι περιορισμοί των οποίων προβλέπεται η κατάργηση με τη διάταξη αυτή περιλαμβάνουν κάθε επιβαλλόμενη στον παρέχοντα υπηρεσίες υποχρέωση, λόγω ιδίως της ιθαγένειάς του ή του γεγονότος ότι δεν διαθέτει μόνιμη διαμονή στο κράτος όπου παρέχεται υπηρεσία, η οποία δεν ισχύει για τα πρόσωπα που είναι εγκατεστημένα στο εθνικό έδαφος ή είναι ικανή να εμποδίζει ή να παρακωλύει κατ' άλλο τρόπο τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες.

7 Ειδικότερα, η επιβαλλόμενη στον παρέχοντα υπηρεσίες υποχρέωση να διαθέτει μόνιμη διαμονή στο έδαφος του κράτους όπου πρέπει να παρασχεθεί υπηρεσία μπορεί, ανάλογα με τις περιστάσεις, να έχει ως συνέπεια να αφαιρείται κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα από το άρθρο 59, αντικείμενο του οποίου είναι ακριβώς η κατάργηση των περιορισμών στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εκ μέρους προσώπων που δεν διαμένουν στο κράτος εντός του οποίου πρέπει να παρασχεθεί η παροχή.

8 Εν προκειμένω, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 65 προέβλεπε, καθόσον χρόνο οι περιορισμοί της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών δεν έχουν καταργηθεί, κάθε κράτος μέλος εφαρμόζει τους περιορισμούς αυτούς «χωρίς διακρίσεις διαμονής» σε όλους όσους παρέχουν υπηρεσίες κατά την έννοια του άρθρου 59, πρώτη παράγραφος.

9 Ακόμα και αν, έχοντας υπόψη τον ιδιάζοντα χαρακτήρα ορισμένων παροχών, δεν μπορεί να στερηθεί ένα κράτος μέλος του δικαιώματος να θεσπίζει διατάξεις προοριζόμενες να εμποδίζουν ώστε η διασφαλιζόμενη με το άρθρο 59 ελευθερία να χρησιμοποιείται από ένα παρέχοντα υπηρεσίες, η δραστηριότητα του οποίου κατευθύνεται, εξ ολοκλήρου ή κυρίως, προς το έδαφός του, για να αποφύγει την υπαγωγή του στους επαγγελματικούς κανόνες που θα εφαρμόζονταν επ' αυτού στην περίπτωση που θα διέμενε στο έδαφος του κράτους αυτού, εντούτοις, η απαίτηση διαμονής στο έδαφος του κράτους όπου παρέχεται υπηρεσία μόνο κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτρέπεται εφόσον το κράτος μέλος δεν έχει στη διάθεσή του άλλα λιγότερο αναγκαστικά μέτρα για να διασφαλίζει την τήρηση των κανόνων αυτών.

10 Στην περίπτωση, ιδίως, κατά την οποία ο παρέχων υπηρεσίες και διαμένων στην αλλοδαπή διαθέτει εντός του εθνικού εδάφους όπου ασκεί τις δραστηριότητές του και προς εξασφάλιση της παροχής των σχετικών υπηρεσιών κέντρο επαγγελματικής δραστηριότητας, το οικείο κράτος μέλος έχει συνήθως στη διάθεσή του, εφόσον το κέντρο αυτό όντως υφίσταται, αποτελεσματικά μέσα για να ασκεί τους αναγκαίους όσον αφορά τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες ελέγχους και να διασφαλίζει την τήρηση των σχετικών με την παροχή των εν λόγω υπηρεσιών κανόνων οι οποίοι έχουν θεσπισθεί βάσει της εθνικής νομοθεσίας.

11 Στην περίπτωση αυτή προκύπτει ότι, η επιπλέον υποχρέωση του παρέχοντος υπηρεσίες να διαθέτει ιδιαίτερη διαμονή στο έδαφος του εν λόγω κράτους συνιστά περιορισμό στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, ασυμβίβαστο προς τις διατάξεις της Συνθήκης.

12 Επομένως, για τους λόγους αυτούς, πρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ, ιδίως αυτές των άρθρων 59, 60 και 65, πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι μια εθνική νομοθεσία δεν μπορεί να καθιστά αδύνατη, μέσω της υποχρεώσεως υπάρξεως διαμονής στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, την παροχή υπηρεσιών εκ μέρους προσώπων που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος, όταν λιγότερο περιοριστικά μέτρα επιτρέπουν τη διασφάλιση της τήρησης των επαγγελματικών κανόνων στους οποίους υπόκειται η παροχή υπηρεσιών στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε το College van Beroep voor het Bedrijfsleven, σύμφωνα με την απόφασή του της 18ης Απριλίου 1975, αποφαίνεται:

Οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ, ιδίως αυτές των άρθρων 59, 60 και 65, πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι μια εθνική νομοθεσία δεν μπορεί να καθιστά αδύνατη, μέσω της απαίτησης υπάρξεως διαμονής στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, την παροχή υπηρεσιών εκ μέρους προσώπων που διαμένουν σε άλλο κράτος μέλος, όταν λιγότερο περιοριστικά μέτρα επιτρέπουν τη διασφάλιση της τήρησης των επαγγελματικών κανόνων στους οποίους υπόκειται η παροχή υπηρεσιών στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους.

Lecourt Monaco Kutscher Donner Martens de Wilmars

Pescatore Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Νοεμβρίου 1975.

Ο γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt